

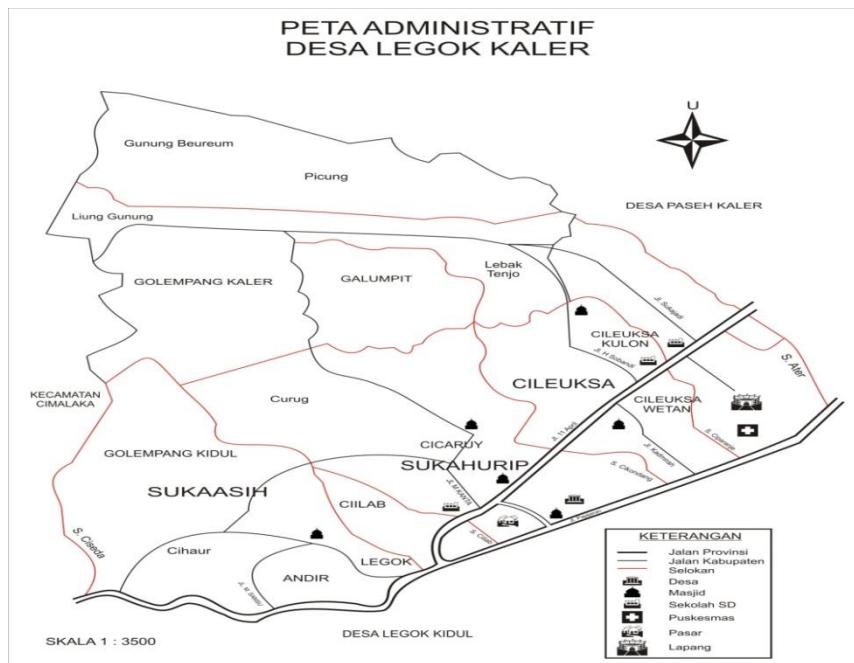
BAB III

MÉTODE PANALUNGTIKAN

3.1 Lokasi Panalungtikan

3.1.1 Gambaran Umum Lokasi Tempat Panalungtikan

Wilayah Kabupaten Sumedang nu luasna 1.522,21 km², kaliwatan ku garis 6°44'-70°83' Lintang Selatan jeung 107°21'-108°21' Bujur Timur. Wilayah Sumedang kabagai jadi 26 Kecamatan jeung 272 Désa. Désa Légok Kalér nya éta salahsahiji Désa nu aya di Kecamatan Paseh, nu kaasup wilayah Kabupatén Sumedang. Perenahna jumlah penduduk di Désa Légok Kalér taun 2013 nya éta aya 5.452 urang. Wates Désa Légok Kalér beulah kalér Désa Paseh Kalér, beulah kidul diwatesan Désa Légok Kidul, beulah wétan diwatesan Désa Paseh Kidul, sarta beulah kulon diwatesan Désa Cibeureum Wetan.

Gambar 3.1
Peta Tempat Panalungtikan

3.1.2 Kondisi Sosial Budaya

3.1.2.1 Penduduk/ Demografi

Nurutkeun data dina monografi Désa Légok Kalér taun 2013, jumlah penduduk désa Légok Kalér nya éta 5.452 urang. Lalaki aya 2.788 urang, sedengkeun awéwé aya 2.664 urang.

Tabél 3.1

Jumlah Penduduk Dumasar Klasifikasi Jenis Kelamin

No	Lalaki	Awéwé
1.	2.788 urang	2.664 urang

3.1.2.2 Pakasaban

Masyarakat désa Légok Kalér nya éta masarakat agraris. Ku kituna, masarakat désa Légok Kalér lolobana patani jeung buruh tani. Salian ti tani, aya ogé pakasaban masarakat désa Légok Kalér nya éta wiraswasta, buruh tani, PNS, jeung sajabana. Nurutkeun data monografi Désa Légok Kalér taun 2013, pérséntase rupa-rupa pakasaban masarakat Désa Légok Kalér bisa katitén dina tabél ieu dihandap.

Tabél 3.2

Jumlah Penduduk Dumasar Klasifikasi Pakasaban

No	Pakasaban	Jumlah
1.	Bidan swasta	1 urang
2.	Buruh migran lalaki	2 urang
3.	Buruh migrant awéwé	3 urang
4.	Buruh tani	526 urang
5.	Dokter swasta	6 urang
6.	Dosen swasta	5 urang
7.	Karyawan perusahaan pamarentah	2 urang
8.	Karyawan swasta	22 urang
9.	Montir	2 urang

10.	Dagang	48 urang
11.	PNS	79 urang
12.	PRT	16 urang
13.	Pengrajin	5 urang
14.	Pengusaha kecil, menengah dan besar	41 urang
15.	Patani	526 urang
16.	Peternak	46 urang
17.	POLRI	2 urang
18.	Pensiunan	21 urang
19.	T NI	3 urang
Jumlah		1.358 urang

Dumasar hasil data di luhur, lolobana pakasaban masarakat Désa Légok Kalér nya éta patani jeung buruh tani. Hasil tani nu utama di Désa Légok Kalér nya éta paré jeung palawija.

3.1.2.3 Pendidikan

Tingkat pendidikan masarakat Désa Légok Kalér, bisa katitén dina ieu tabél dihandap.

Tabél 3.3
Jumlah Penduduk Dumasar Klasifikasi Tingkat Pendidikan

No	Tingkat Pendidikan	Jumlah
1.	18-56 taun pernah SD tapi teu tamat	52 urang
2.	18-56 taun teu sakola	0 urang
3.	3-6 taun nu keur TK/ <i>Play grup</i>	149 urang
4.	7-18 taun nu keur sakola	802 urang
5.	7-18 taun nu teu sakola	3 urang
Jumlah		1.219 urang

Dumasar kana hasil data monografi Désa Légok Kalér di luhur, katempo yén masarakatna geus rada maju, geus loba nu ngutamakeun pendidikan/sakola.

3.1.2.4 Agama jeung Kpercayaan

Masarakat Désa Légok Kalér umumna ngagem agama islam, ieu hal bisa katitén dina tabél ieu dihandap.

Tabél 3.4
Jumlah Penduduk Dumasar Klasifikasi Agama

No	Agama	Jumlah
1.	Budha	0 urang
2.	Hindu	0 urang
3.	Islam	5.428 urang
4.	Katholik	0 urang
5.	Konghucu	0 urang
6.	Kristen	24 urang
Jumlah		5.452 urang

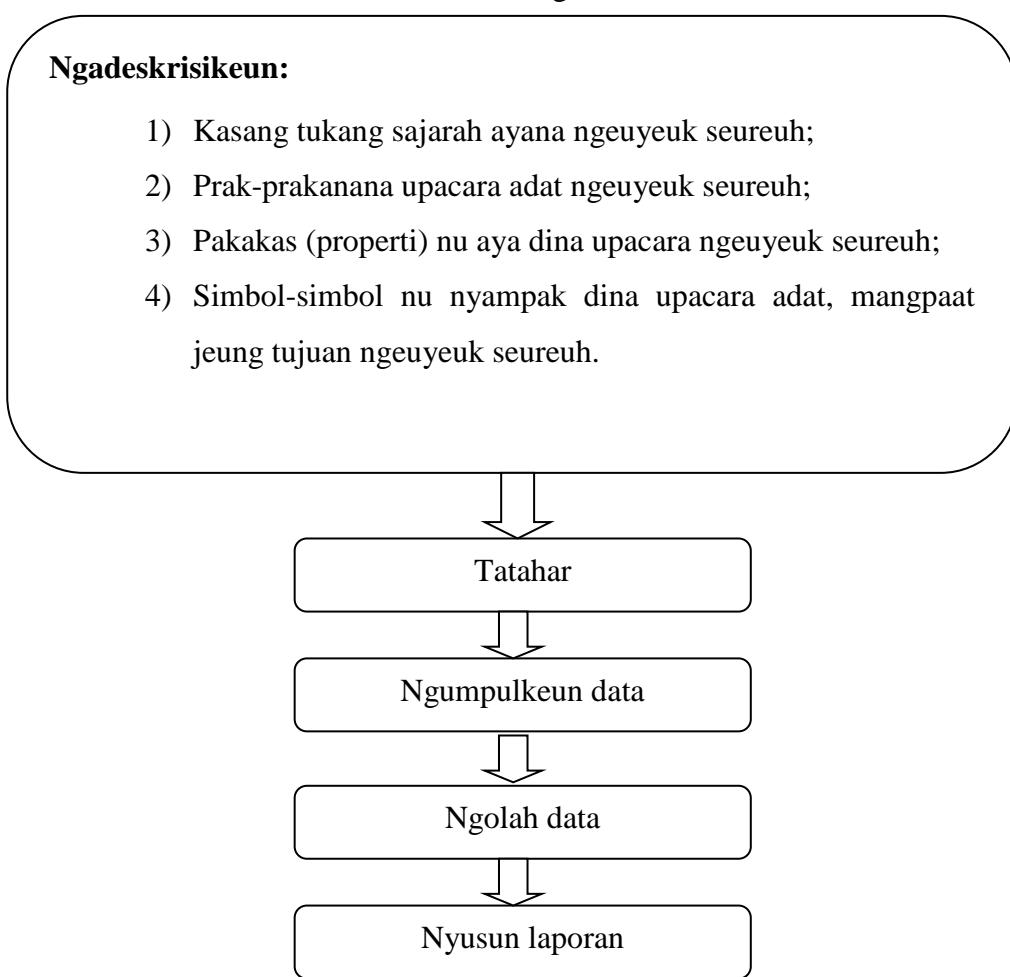
3.1.2.5 Basa

Sacara umum, basa nu digunakeun di Désa Légok Kalér nya éta basa Sunda. Jaman ayeuna mah lolobana nu maké basa Sunda téh basa Sunda nu loma, jarang anu maké undak-unduk basa Sunda nu bener, jeung teu sauistik barudak jaman ayeuna lolobana maké basa Indonesia.

3.2 Desain Panalungtikan

Desain panalungtikan nya éta rancangan konsep sangkan panalungtikanna bisa nyumponan kana tujuan anu dimaksud. Desain panalungtikan ieu kagambar sakumaha dina bagan ieu dihandap.

Bagan 3.1
Desain Panalungtikan

3.3 Metodé Panalungtikan

Nurutkeun pamadegan Arikunto (1996 :150), yén métode panalungtikan nya éta cara anu digunakeun ku panalungtik dina ngumpulkeun data panalungtikan. Sedengkeun nurutkeun Sugiyono (2012:3), métode panalungtikan nya éta salaku cara ilmiah pikeun nimukeun data nu miboga tujuan jeung aya guna nu tangtu.

Métode anu dipaké dina ieu panalungtikan nya éta métode déskriptif kualitatif. Métode déskriptif mangrupa cara pikeun nimukeun data jeung informasi anu bisa karasa langsung ku panca indra nalika lumangsungna panalungtikan. Métode kualitatif nyaéta métode panalungtikan anu dumasar kana filsafat *postpositivisme*, dipaké pikeun nalungtik kondisi objék anu alamiah (Sugiyono, 2012: 15).

Ieu métode téh baris dipaké jang ngadeskripsiun ulikan sémiotika nu nyampak dina upacara adat ngeuyeuk seureuh di Désa Légok Kalér Kecamatan Paseh Kabupaten Sumedang.

3.4 Téhnik Panalungtikan

3.4.1 Téhnik Ngumpulkeun Data

Téhnik panalungtikan nu dipaké pikeun ngumpulkeun data jeung nyusun bahan nya éta telaah pustaka, observasi, wawancara, jeung dokuméntasi (Arikunto, 2010:264). Telaah pustaka digunakeun pikeun néangan sumber nu aya patalina jeung upacara adat ngeuyeuk seureuh tina buku-buku nu aya. Obsérvasi di dieu nya éta pengamatan langsung ka lapangan pikeun meunangkeun data anu *valid*. Dina téhnik ieu ogé panalungtik ngagunakeun média nu bisa ngarojong prosés panalungtikan, diantarana kaméra, Hp, jeung sajabana. Wawancara dimaksudkeun pikeun meunangkeun data langsung ti informan, tokoh masarakat atawa kokolot Désa Légok Kalér nu aya patalina jeung upacara adat ngeuyeuk seureuh. Téhnik dokuméntasi, maksudna meunangkeun data nu sipatna dokumén (data gambar-gambar atawa tinulis).

3.4.2 Téhnik Ngolah Data

Dina ieu panalungtikan, aya léngkah-léngkah ngolah data nu geus dikumpulkeun, diantarana;

- a) Obsérvasi ka lapangan ngeunaan upacara adat ngeuyeuk seureuh;
- b) Ngadokuméntasikeun sakabéh hasil ngeunaan upacara adat ngeuyeuk seureuh;

- c) Nganalisis ulikan sémiotik dina simbol-simbolna jeung sakabéh hal nu aya patalina jeung upacara adat ngeuyeuk seureuh;
- d) Ngadéskripsiéun data hasil analisis semiotika dina simbol-simbolna jeung sakabéh hal nu aya patalina jeung upacara adat ngeuyeuk seureuh.

3.5 Téhnik Analisis Data

Nurutkeun Maryaeni (2005:75), analisis mangrupa kagiatan 1) nyusun-nyusun data nu luyu jeung urutan masalah nu dibutuhkeun; 2) ngaorganisasikeun hasil data dina formasi jeung *kategori* atawa *unit*, sanggeus ngumpulkeun sakabéh data nu diperlukeun, satuluyna data éta di analisis; 3) interprétsasi panalungtik kana *signifikansi* sababaraha data nu sajalan jeung pamahaman; 4) ngajén data nu geus dikumpulkeun nepi ka ngahasilkeun kacindekan: hadé atawa goreng, luyu atawa henteu, ogé signifikan atawa henteuna.

Dina nganalisis datana, panalungtik baris ngagunakeun metodé deskriptif kualitatif pikeun ngajelaskeun atawa ngagambarkeun hasil panalungtikan sangkan luyu jeung tujuan. Carana milih sarta milah hasil wawancara jeung observasi sacara sistematis.

3.6 Sumber Data

Nurutkeun Arikunto (Sodikin:2013), sumber data dina panalungtikan nya éta subjék nu bisa dipaké meunangkeun data. Data anu dimaksud dina ieu panalungtikan nya éta ngeunaan data nu aya patalina jeung upacara adat ngeuyeuk seureuh. Sedengkeun sumber dina ieu panalungtikan nyaéta:

- 1) Kuncén upacara adat ngeuyeuk seureuh atawa nu sok disebut pangeuyeuk di Désa Légok Kecamatan Paseh, sangkan bisa wanoh kalayan jero kana hal-hal anu ditalungtik;
- 2) Sesepuh Désa Légok Kalér, nu apal kalayan jero ngeunaan upacara adat ngeuyeuk seureuh ti jaman baheula nepi ka kiwari;
- 3) Pihak-pihak anu kalibet dina upacara ngeuyeuk seureuh;
- 4) Masarakat anu apal kana upacara adat ngeuyeuk seureuh.

Tabél 3.1 Format Idéntitas Narasumber

Idéntitas Narasumber	
1. Wasta	:
2. Umur	:
3. Alamat	:
4. Atikan	:
5. Agama	:
6. Pakasaban	:
7. Kalungguhan	:
Tanda Tangan	

3.7 Wangenan Operasional

Anu jadi wangenan opérasional dina panalungtikan nya éta:

- 1) Sémiotik nurutkeun *Kamus Besar Bahasa Indonesia* (1999: 907) nya éta sagala hal anu raket patalina jeung sistem tanda katut lambang dina kahirupan manusa. Sedengkeun Pradopo (1995: 119), nétélakeun yén sémiotik téh nya éta élmu ngeunaan tanda-tanda. Élmu anu nganggap yén fénomena sosial atawa masarakat jeung kabudayaanana mangrupa tanda-tanda. Sémiotika ngaguar ngeunaan sistem-sistem, aturan-aturan, jeung konvénsi-konvénsi nu ngamungkinkeun éta tanda-tanda téh ngabogaan harti.
- 2) Upacara adat ngeuyeuk seureuh nya éta upacara adat anu aya di désa Légok Kalér Kecamatan Paseh Kabupaten Sumedang. Tujuan upacara adat

ngeuyeuk seureuh nya éta pikeun méré papatah ka calon panganten, ngeunaan sawangan hirup jeung cara ngajalankeun lumangsungna rumah tangga, dina méré nasehatna jeung méré *sex education* ngaliwatan simbol-simbol anu aya dina pakakas (properti) upacara adat ngeuyeuk seureuh.

3.8 Instrumén Panalungtikan

3.8.1 Kaméra

Kaméra digunakan pikeun ngadokumentasikeun gambar dina praktik-prakan upacara adat ngeuyeuk seureuh.

3.8.2 Hapé rekorder

Handphone rekorder dikunakeun pikeun ngarékam prosés ngumpulkeun data dina téhnik wawancara ka masarakat ogé tokoh masarakat ngeunaan upacara ada ngeuyeuk seureuh.

3.8.3 Video Shot

Video shot digunakan pikeun ngarékam proses prak-prakan upacara adat ngeuyeuk seureuh sarta ngarékam proses ngumpulkeun data dina téhnik wawancara jeung informan.

3.8.4 Pedoman Wawancara

Pedoman wawancara nya éta mangrupa runtulan patalékan-patalékan. Wawancara nu kasampak dina tabél ngan saukur gurat badag tina patalékan di lapangan. Di lapangan mah bisa leuwih ngalegaan deui, éta patalékan téh gumantung kana kabutuhan. Pikeun nyiptakeun suasana anu leuwih ngeunah, patalékan-patalékan téh henteu tuluy-tuluyan merekpek ngabébéak teuing, tapi ngahiji dina obrolan nu hampang.

Tabél 3.2
Pedoman Wawancara

No	Rumusan	Patalékan dina Pernyataan
----	---------	---------------------------

1)	Sajarah Upacara	1) Ngaran upacara
		2) Sajarah Upacara Adat Ngeuyeuk Seureuh.
		3) Mangpaat Upacara Adat Ngeuyeuk Seureuh.
		4) Tempat jeung waktu Upacara Adat Ngeuyeuk Seureuh
		5) Pihak-pihak nu ilubing dina Upacara Adat Ngeuyeuk Seureuh.
2)	Prak-prakan Upacara	6) Kagiatan saméméh diayakeun Upacara Adat Ngeuyeuk seureuh.
		7) Lumangsungna Upacara Adat Ngeuyeuk Seureuh.
3)	Simbol dina Upacara	8) Simbol-simbol dina Upacara Adat Ngeuyeuk Seureuh.
		9) Harti tina unggal simbol dina Upacara Adat Ngeuyeuk Seureuh.